

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin muuttamisesta (asedirektiivin muuttaminen)

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin (91/477/ETY) muuttamisesta (asedirektiivin muuttaminen) (U 21/2015 vp) saapui eduskuntaan 3.12.2016.

U-kirjelmä lähetettiin suureen valiokuntaan, jolle hallintovaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Asiaa on käsitelty aiemmin asiana E 60/2015 vp.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ministeri Petteri Orpo
- erityisasiantuntija, poliisiosasto Johanna Puiro, sisäministeriö
- poliisitarkastaja Seppo Sivula, sisäministeriö

Viitetiedot

Suuri valiokunta on saanut asiasta lausunnot hallintovaliokunnalta (HaVL 24/2015 vp), maa- ja metsätalousvaliokunnalta (MmVL 11/2015 vp) ja puolustusvaliokunnalta (PuVL 4/2015 vp).

Jaostovalmistelu

Suuren valiokunnan lausuntoa on valmisteltu suuren valiokunnan työjaostossa.

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2015 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi 18. marraskuuta 2015 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi ampuma-aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta (COM(2015) 750).

Muutettavaksi esitettävän direktiivin tavoitteena on huolehtia siitä, että sisämarkkinat toimivat ampuma-aseiden osalta ja samalla taataan korkea turvallisuustaso EU:n kansalaisille. Ehdotuksessaan komissio katsoo, että ampuma-aseiden osalta EU:ssa tarvitaan entistä koordinoitumpaa ja nykyistä yhtenäisempää lähestymistapaa. Komissio katsoo, että viime vuosina ja erityisesti kuluneen vuoden aikana Ranskassa ja muualla Keski-Euroopassa tapahtuneet terrori-iskut ovat selvä osoitus järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin aiheuttamasta hyvin moniulotteisesta turvallisuushuosta. Niihin vastaamiseksi tulee entisestään vahvistaa keinoja ampuma-aseiden salakuljetuksen vaikeuttamiseksi.

Asedirektiivin määritelmiin (artikla 1) esitetään joitain muutoksia. Aseiden olennaisiin osiin koskeviin määritelmiin lisätään äänenvaimentimet. Lisäksi välittäjät (brokers) eli ampuma-aseiden ostamiseen, myymiseen ja välittämiseen erikoistunut ammattikunta, joka auttaa ostajia ja myyjiä kaupankäynnissä, mutta ei itse välttämättä varastoi tai käsittele aseita, sisällytetään direktiivin soveltamisalaan. Myös uusia määritelmiä esitetään lisättäväksi, jotta voidaan varmistaa, ettei tiettyjä laitteita voida muuntaa ampuma-aseiksi. Uudet määritelmät koskevat ensinnäkin ääntä ja/tai valoa tuottavia merkinantoaseita, joita ovat esimerkiksi veneilyssä käytettävät valopistoolit, urheilukilpailujen lähetysaseet tai kaasuaaseet sekä seremonia- ja ääniaseet, joita ovat erilaiset seremonioissa, elokuvissa, teatterinäytöksissä tai televisiossa käytettävät paukkupatruuna-aseet. Toiseksi ne koskevat replika-aseita, jotka ovat pikkutarkkoja kopioita alkuperäisestä esikuvastaan, mutta valmistettu niin, ettei niitä pystytä muuntamaan ampumaan patruunoita. Kolmanneksi direktiivissä esitetään määriteltäväksi deaktivoituneet, eli teknisillä muutostoimenpiteillä pysyvästi toimimattomiksi tehdyt ampuma-aseet, jotka jatkossa kuuluisivat direktiivin soveltamisalaan.

Asedirektiivin soveltamisalaa esitetään laajennettavaksi myös siten, että direktiiviä sovellettaisiin jatkossa myös asekeräilijöihin ja asealalla toimiviin sivistyksellisiin ja historiallisiin järjestöihin (artikla 2).

Artiklaan 4 esitetään entistä tarkempia säännöksiä ampuma-aseen ja sen osien merkinnästä. Artiklaan esitetään lisättäväksi myös maininta siitä, että jäsenvaltioiden on säädettävä, että ampuma-aseiden välittämisen (broker) harjoittaminen edellyttää lupaa samalla tavoin kuin aseiden kaupan tai valmistuksen harjoittaminen (dealer). Edelleen artiklassa esitetään tarkennuksia ampuma-aseita koskevien tietojen arkistointijärjestelmiin ja aseiden välittäjälle tulevaan velvollisuuteen pitää samanlaista rekisteriä kuin asekauppiaille jo nyt on. Muutenkin kautta koko direktiiviehdotuksen aseiden välittäjille asetetaan samat velvollisuudet kuin asekauppiaille.

Artiklassa 5 säädetään edellytyksistä, jotka luvanhakijan tulee täyttää voidakseen saada hallussapitoluvan ampuma-aseeseen. Uutena velvollisuutena ehdotetaan standardoitujen lääketieteellisten

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2015 vp

ten testien suorittamista aseluvan hakijoille ja luvan uusijoille. Testien sisällöstä ei tarkemmin todeta mitään.

Artiklassa 6 säädetään luokkaan A kuuluvien ampuma-aseiden (kielletyt ampuma-aseet) hankinnan ja hallussapidon kieltämisestä. Uutena velvollisuutena jäsenvaltioille esitetään, että takavarikoidut edellä mainittuun luokkaan kuuluvat aseet ja niiden ampumatarvikkeet tulee tuhota. Poikkeuksena tästä jäsenvaltiot voivat kuitenkin valtuuttaa tietyt sen alueella asealalla toimivat siviilisykselliset ja historialliset järjestöt pitämään hallussa luokkaan A kuuluvia ampuma-aseita, jotka on hankittu ennen direktiivissä erikseen sovittua päivää edellyttäen, että kyseiset ampuma-aseet on deaktivoitu erikseen sovitulla tavalla. Muutoksena nykytilaan keräilijät eivät jatkossa saisi pitää hallussaan luokkaan A kuuluvia ampuma-aseita edes deaktivoituna. Luokkiin A, B ja C kuuluvien ampuma-aseiden, niiden osien ja ampumatarvikkeiden etäkauppa (distance communication) on jatkossa mahdollista vain asekauppiaille ja välittäjille. Jäsenvaltion tulee valvoa toimintaa tarkasti.

Artiklaan 7 esitetään lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan luvanvaraisiin ampuma-aseisiin voisi saada monivuotisen hankinta- ja hallussapitoluvan vain viideksi vuodeksi. Lupa voidaan uudistaa, jos edellytykset hallussapidolle ovat edelleen olemassa.

Asedirektiiviin esitetään lisättäväksi uusi artikla 10a, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulisi varmistaa, että ääntä ja/tai valoa tuottavia merkinantoaseita ja seremonia- ja ääniaseita ei voida muuntaa ampuma-aseiksi. Komissio antaa tästä tekniset määritelmät. Edelleen asedirektiiviin lisätään uusi artikla 10b, jonka mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tulee varmistaa, ettei deaktivoituja aseita voida muuttaa takaisin toimiviksi aseiksi. Jäsenvaltioiden tulee antaa deaktivoinnista todistus tai edellyttää aseeseen tehtävää selkeästi erottuvaa merkintää, että ase on tehty toimimattomaksi. Komissio antaa deaktivointia varten standardit ja tekniikat, joilla varmistetaan, että deaktivoitua asetta ei enää voi muuttaa toimivaksi.

Artiklaan 13 lisätään jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille velvollisuus vaihtaa tietoa toisten jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa aseiden siirroista ja evätyistä aseluvista. Lisäksi komissiolle annettaisiin oikeus hyväksyä näistä asioista delegoituja säädöksiä. Artiklassa 13a säädettäisiin puolestaan edellytyksistä, joiden nojalla komissio voi hyväksyä delegoituja säädöksiä. Asedirektiiviin lisättäisiin uusi artikla 13b, jossa säädettäisiin komissiota avustavasta komiteasta.

Artiklan 17 mukaan komission tulisi antaa joka viides vuosi direktiivin soveltamisesta raportti Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Ensimmäinen raportti tulisi kuitenkin antaa jo kahden vuoden kuluessa direktiivin voimaantulosta.

Asedirektiiviin liitettä II esitetään muutettavaksi siten, että A-luokkaan (kielletyt ampuma-aseet) lisätään: 1) sarjatuliaseet, jotka on muutettu ampumaan itselataavaa kertatulta; 2) lippaalliset, itselataavaa kertatulta ampuvat siviilikäyttöön valmistetut aseet, jotka ulkonäöltään muistuttavat sotilaskäytössä olevaa sarjatuliasetta ja 3) A-luokkaan kuuluvat aseet myös sen jälkeen, kun ne on deaktivoitu. B-luokasta (luvanvaraiset ampuma-aseet) poistetaan lippaalliset itselataavaa kertatulta ampuvat siviilikäyttöön valmistetut aseet, jotka muistuttavat sarjatuliasetta, koska ne esitetään siirrettäväksi A-luokkaan. C-luokkaan (ampuma-aseet, joista on tehtävä ilmoitus) lisätään ääntä ja/tai valoa tuottavat merkinantoaseet, seremonia- ja ääniaseet ja replika-aseet. Lisäksi tä-

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2015 vp

hän luokkaan kuuluisivat kaikki B-luokan ja C-luokasta kohdissa 1 — 5 mainitut aseet sen jälkeen, kun ne on deaktivoitu.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti Euroopan unionin yhteiseen toimintaan vakavan järjestyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä tehokasta puuttumista Euroopan laittomiin asevirtoihin ja tukee tavoitteita vähentää kolmansista maista peräisin olevien laittomien ampuma-aseiden uhkaa ja ylipäänsä aseiden kulkeutumista rikollisten käsiin. Valtioneuvosto kannattaa pyrkimystä vahvistaa asekaupan valvontaa ja yhtenäistää EU:n ampuma-aselainsäädäntöä, mikä omalta osaltaan vahvistaa kansallista turvallisuutta. Esitys sisältää useita parannuksia voimassaolevaan ampuma-asedirektiiviin. Nykytilanteessa on tärkeää, että komission esitykselle annetaan tuki, mutta samalla voidaan kiinnittää huomiota Suomen erityispiirteisiin.

Valtioneuvosto pitää kannatettavana komission ehdotuksia ampuma-aseita koskevan tietojenvaihdon tehostamisesta jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kesken. On tärkeää, että tietoja vaihdetaan myös evätyistä ampuma-aseluvista. Tällaisessa tietojenvaihdossa tulee täysimääräisesti noudattaa tietosuojaa ja yksityisyyttä koskevia samoin kuin muitakin perus- ja ihmisoikeuksia.

Ehdotuksen mukaan lippaallisten itselataavaa kertatulta ampuvien siviilikäyttöön valmistettujen ampuma-aseiden, jotka muistuttavat sarjatuliaseita, hankinta ja hallussapito kielletäisiin yksityishenkilöiltä myös deaktivoituna. Tällainen kieltö voimaantulleessaan lopettaisi Suomessa nykymuotoisen, omaehtoisen ja omakustanteiseen maanpuolustuskyvyn ylläpitoon liittyvän reserviläistoiminnan, koska ampumataito on merkittävä osa reservin suorituskykyä. Kiellolla olisi siten huomattavaa maanpuolustuksellista merkitystä. Itselataavia kertatulta ampuvia kiväärejä on Suomessa noin 21 000 ja niistä osaa käytetään sovelletussa reserviläisammunnassa (SRA) ja osaa muihin tarkoituksiin, ml. metsästyksen. Sen sijaan itselataavia kertatulta ampuvia haulikoita on Suomessa noin 50 000. Niitä voidaan käyttää sovelletussa reserviläisammunnassa vain hyvin vähäisessä määrin. Reserviläisyhdistyksiin kuuluu tällä hetkellä Suomessa noin 90 000 henkilöä, joista osa harrastaa sovellettua reserviläisammuntaa sekä palvelusammuntaa. Kyseisten aseiden kieltäminen lopettaisi kokonaan myös nykymuotoisen practical-ammunnan harrastamisen, millä olisi vaikutusta useaan tuhanteen henkilöön. Valtioneuvosto katsookin, että kyseinen kohta tulisi poistaa direktiivistä tai vähintään sen osalta tulisi direktiiviin saada kansallinen poikkeusmahdollisuus jäsenvaltion kansallisen turvallisuuden ylläpitoon liittyvän ampuma-asetoiminnan, kuten reserviläistoiminnan mahdollistamiseksi.

Valtioneuvosto pitää ongelmallisena myös kiellon hallinnollisia seuraamuksia, sillä kyseiset ampuma-aseet, myös deaktivoituna, tulisi kerätä pois. Deaktivoitujen ampuma-aseiden ei ole rekisterissä, joten niiden pois kerääminen kestäisi vuosia eikä välttämättä täysin onnistuisi. Aseluvat ja -ilmoitukset rahoitetaan maksutuloilla. Valtioneuvoston mielestä neuvottelujen kuluessa tulee selvittää se, mikä on juuri hyväksytyt deaktivointiasetuksen merkitys deaktivoitujen ampuma-aseiden aiheuttamien ongelmien torjunnassa, ennen kuin ampuma-asedirektiiviin sisällytetään näin pitkälle meneviä säännöksiä deaktivoituista aseista.

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2015 vp

Valtioneuvosto on valmis hyväksymään ampuma-aseiden, aseiden osien ja ampumatarvikkeiden etäkaupan rajoittamisen siten, että se olisi mahdollista tiukkojen edellytysten mukaisesti vain välittäjien tai asekauppiain ja yksityishenkilöiden välillä. Yksityishenkilöiden välisen etäkaupan rajoittaminen on hyväksyttävissä, mikäli yksityishenkilölle jää mahdollisuus myydä laillisesti hallussa pitämiään ampuma-aseita asekaupan tai välittäjän myyntipaikan kautta.

Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota laittomien aseiden kauppaan puuttumiseen sekä asevälittäjien toiminnan valvontaan. Yksityisten henkilöiden jo hallussa pitämien ampuma-aseiden kulkeutuminen rikollisille ja terroristisiin tarkoituksiin on vähäistä. Pääasialliset hankintakanavat laittomiin tarkoituksiin ovat laittomat asevälittäjät ja kriisialueilla terroristien harjoittama kansainvälinen asekauppa. Paras keino terroristien aseiden saannin vähentämiseen on tehokas ulkorajojen valvonta ja nimenomaan asekaupan valvonta. Myös jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen ja niiden ja unionin asianomaisten virastojen välisen tiedon vaihdon parantaminen laittomista ampuma-aseista tehostaisi laittomien aseiden kaupan ja välityksen torjuntaa.

Asedirektiivin 6 artiklan ehdotus takavarikoitujen A-luokan aseiden tuhoamiseksi yksinomaan keinona ei ole kannatettava, vaan vaihtoehtona voisi olla esimerkiksi aseiden ottaminen valtion käyttöön. Eri vaihtoehtoja ja niiden vaikutusta perustuslain säännösten, kuten omaisuuden suojan ja valtion korvausvelvollisuuden, kannalta on kuitenkin arvioitava jatkovalmistelussa tarkemmin erikseen. Lainsäädäntömuutoksella laittomaksi muuttuvien ampuma-aseiden arvon aleneminen olisi arviolta 60 miljoonaa euroa ja tuhoamiskustannukset viranomaistoimin toteutettuna enintään 1,5 miljoonaa euroa.

A-luokan ampuma-aseiden hankkiminen ja hallussapito tulisi jatkossakin voida mahdollistaa maanpuolustuksellisiin tarkoituksiin tällaista toimintaa harjoittaville yhteisöille ja yhdistyksille, joiden toiminta on jäsenvaltion viranomaisten valvomaa ja auktorisoimaa. Erityinen ongelma EU-tasolla on sarjatuliaseiden kulkeutuminen terroristien ja muiden rikollisten käsiin, jota on tapahtunut erityisesti Balkanin alueen kautta sekä erilaisten asevälittäjien kautta.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Direktiiviehdotusta koskevaa valtioneuvoston selvitystä U 21/2015 vp asedirektiivin muuttamisesta on käsitelty kattavasti puolustusvaliokunnassa, maa- ja metsätalousvaliokunnassa ja hallintovaliokunnassa, ja nämä valiokunnat ovat antaneet suurelle valiokunnalle lausunnon valiokunnan kannanmuodostuksen tueksi. Suuren valiokunnan tässä lausunnossaan ilmaisema eduskunnan kanta on ohjeellinen lähtökohta Suomen edustajien kannanotoille EU-päätöksenteossa (Eduskunnan vastaus HE 318/1994 vp).

Suuri valiokunta toteaa, että komission asedirektiiviesityksen tarkoituksena on EU-alueen sisäisen turvallisuuden parantaminen. Komission mukaan ehdotuksen taustalla ovat erityisesti Pariisissa ja muualla EU-alueella tapahtuneet terrori-iskut ja ampumavälikohtaukset. Valiokunta tukee ehdotuksen tavoitetta sisäisen turvallisuuden vahvistamisesta. Viitaten erikoisvaliokuntien lausuntoihin valiokunta katsoo kuitenkin, ettei direktiiviehdotus esitetystä muodostaan parhaalla

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2015 vp

mahdollisella tavalla edistä tämän tavoitteen saavuttamista. Valiokunta yhtyykin erikoisvaliokuntien direktiiviehdotusta koskeviin kielteisiin arvioihin ja esittää tässä lausunnossaan vain eräitä täydentäviä näkemyksiä Suomen neuvottelutavoitteista.

Valmistelua ohjaavat keskeiset periaatteet

Valtioneuvoston ja erikoisvaliokuntien tavoin suuri valiokunta pitää EU:n yhteisiä toimenpiteitä vakavan järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjunnassa erittäin tärkeänä. Vastaavasti suuri valiokunta pitää tärkeänä tehokasta puuttumista Euroopan laittomiin asevirtoihin ja tukee tavoitetta vähentää kolmansista maista peräisin olevien laittomien ampuma-aseiden uhkaa ja ylipäänsä aseiden kulkeutumista rikollisten käsiin.

Hallintovaliokunnan lailla suuri valiokunta katsoo, että EU-sääntelyä kehitettäessä tulisi erityisesti kiinnittää huomiota laittomien aseiden kauppaan ja asevälittäjien toiminnan valvontaan. Kuten hallintovaliokunta toteaa, pääasialliset hankintakanavat laittomiin tarkoituksiin ovat juuri laittomat asevälittäjät sekä entisiltä ja nykyisiltä kriisialueilta lähtöisin oleva laitton kansainvälinen asekauppa. Suuri valiokunta katsoo myös, että nettikauppaa on voitava säädellä EU-tasoisesti nykyistä tiiviimmin ja on kiinnitettävä huomiota esimerkiksi tulostettujen aseiden ennaltaehkäisyyn.

Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta kannattaa EU-tason toimia vahvistaa asekaupan valvontaa ja yhtenäistää jäsenmaiden erilaista ampuma-aselainsäädäntöä, mikä omalta osaltaan vahvistaa EU:n sisäistä turvallisuutta ja tukee toimenpiteitä, joilla puututaan rajat ylittäviin turvallisuusuhkiin. Sääntelyä kehitettäessä on kuitenkin samalla huolehdittava siitä, että tämän tavoitteen saavuttamiseksi tähtäävät toimet täyttävät vaatimukset tarkoituksenmukaisesta ja oikeasuhteisesta, paremman sääntelyn periaatteiden pohjalta laaditusta lainsäädännöstä, joka perustuu huolelliseen vaikutusarviointiin ja jossa on huomioitu riittävästi myös muu asiaa koskeva EU-lainsäädäntö, jäsenmaiden sääntelyn erilaiset lähtötasot ja kansalliset erityispiirteet. Valiokunta katsoo, että näiden edellä mainittujen periaatteiden tulisi keskeisesti ohjata asedirektiiviehdotuksen jatkovalmistelua EU-tasolla.

Kansalliset erityiskysymykset

Vaikka komission esitykseen sisältyy U-kirjelmässä ilmenevin reunaehdoin kannatettaviakin parannuksia voimassaolevaan ampuma-asedirektiiviin (mm. viranomaisyhteistyön tehostaminen ja direktiivin määritelmien selkeyttäminen), suuri valiokunta jakaa erikoisvaliokuntien huolen siitä, että voimaantullessaan ehdotetun kaltaisilla ampuma-aseiden hankkimista ja hallussapitoa rajoittavilla määräyksillä olisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Suomessa tehtävään vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön, metsästyksen toimintaedellytyksiin sekä urheiluammunnan ja asekeräilyn harjoittamiseen Suomessa.

Esityksessä ei myöskään oteta huomioon jäsenmaiden erilaisia lähtötasoja voimassa olevan direktiivin toimeenpanossa ja muussa toteutuksessa. Kuten hallintovaliokunta huomauttaa, Suomessa on nykyisen asedirektiivin voimassa ollessa luotu jo varsin tiukat, mutta toimivat ja valvottu järjestelyt, jotka mahdollistavat turvallisen ja hallitun ase-, ampuma- ja reserviläisharrastuksen, metsästyksen, kilpailemisen sekä asekeräilyn ja jotka toteuttavat direktiiville asetettuja ta-

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2015 vp

voitteita paremmin kuin komission ehdotus. Maa- ja metsätalousvaliokunta katsoo puolestaan, että voimaantullessaan esitetyt aselupia koskevat muutokset lisääisivät huomattavasti hallinnollista taakkaa ja byrokratiaa sekä yksittäiselle kansalaiselle aiheutuvia kustannuksia, vaikka Suomessa on nimenomaisesti pyritty kehittämään aselupien hallintoon liittyviä menettelyjä hallinnon työmäärän vähentämiseksi ja aselupiin liittyvän asioinnin sujuvoittamiseksi.

Suuri valiokunta yhtyy puolustusvaliokunnan, hallintovaliokunnan ja maa- ja metsätalousvaliokunnan arvioon siitä, että direktiiviehdotuksen Suomen kannalta merkittävin ongelma on se, ettei direktiiviehdotuksessa mitenkään huomioida Suomen kansallisia erityispiirteitä, jotka koskevat vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja reserviläistoiminnan merkitystä osana kansallista maanpuolustusratkaisua.

Suomen turvallisuusetujen huomioiminen

Suuri valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksessa lippaallisten itselatavaa kertatulta ampuvien siviilikäyttöön valmistettujen ampuma-aseiden, jotka muistuttavat sarjatuliaseita, hankinta ja hallussapito kielletään yksityishenkilöiltä myös deaktivoituna. Puolustusvaliokunnan taivoin suuri valiokunta katsoo, että näin muotoillulla kiellolla olisi huomattavaa kielteistä maanpuolustuksellista merkitystä, koska se heikentäisi merkittävästi vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan järjestely- ja toimintaedellytyksiä.

Kuten puolustusvaliokunta katsoo, yleinen asevelvollisuus on keskeinen osa Suomen puolustusratkaisua. Yleisellä asevelvollisuudella on vahva tuki valtiojohton, kansan ja asevelvollisten parissa. Suomen sodan ajan vahvuus on vuoden 2015 alusta lähtien ollut 230 000 henkeä. Tästä määrästä yli 95 prosenttia on reserviläisiä. Yleinen asevelvollisuus ja hyvin koulutettu reservi mahdollistavat pinta-alaltaan laajan maamme puolustamisen. Sen lisäksi Suomessa on laaja joukko sodanajan joukkojen ulkopuolisia ja niin sanottuun varareserviin kuuluvia reserviläisiä, joiden harjoittelu tapahtuu vapaaehtoisten maanpuolustusjärjestöjen kautta.

Viitaten puolustusvaliokunnan lausuntoon suuri valiokunta toteaa, että reserviläisten sotilastaitoja ylläpidetään puolustusvoimien järjestämien kertausharjoitusten, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutustoiminnan sekä reserviläisten omaehtoisen harjoittelun kautta. 230 000 hengen vahvuisen joukon osaamisen, kenttäkelpoisuuden ja ampumataitojen ylläpito ei ole mahdollista, vaikka kertausharjoitustoiminta olisi nykyistä huomattavasti laajamittaisempaa. Puolustusvoimien järjestämää koulutusta on välttämätöntä täydentää MPK:n koulutustoiminnan ja reserviläisten omaehtoisen harjoittelun kautta. Valiokunta korostaa lisäksi sitä, että vapaaehtoinen maanpuolustustyö ja siihen liittyvä ampumatoiminta perustuu lakiin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta ja sen toimintaa ohjaa hallituksen nimittämä neuvottelukunta. Toimintaa ei siten voi missään olosuhteissa rinnastaa tavanomaiseen yhteiskunnalliseen vapaaehtoistoimintaan.

Suuri valiokunta toteaa, että komission esityksen hyväksyminen nyt esitetyn kaltaisena lopettaisi tämän edellä kuvatun maanpuolustuskyvyn ylläpitoa tukevan reserviläistoiminnan, jossa ampumataito on merkittävä osa reservin suorituskykyä.

Suuri valiokunta katsoo, että tällainen lopputulos ei ole Suomen hyväksyttävissä eikä kansallista turvallisuutta näin tosiasiallisesti heikentävää neuvottelutulosta voida myöskään pitää oikeasu-

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2015 vp

taisena tai tarkoituksenmukaisena keinona saavuttaa asedirektiivin muutosehdotuksien tavoite EU:n sisäisen turvallisuuden vahvistamisesta.

Suuri valiokunta tukee valtioneuvoston tavoitetta siitä, että Suomi esittää neuvostossa edellä kuvatun kiellon poistamista direktiivistä tai vähintään sen osalta tulisi direktiiviin saada kansallinen poikkeusmahdollisuus viranomaisen valvoman, maanpuolustuskyvyn ylläpitoon liittyvän ampu-asetoiminnan, kuten reserviläistoiminnan, mahdollistamiseksi. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan siitä, että A-luokan ampuma-aseiden hankkiminen ja hallussapito tulisi jatkossakin voida mahdollistaa maanpuolustuksellisiin tarkoituksiin tällaista toimintaa harjoittavien yhteisöjen ja yhdistysten jäsenille, joiden toiminta on jäsenvaltioiden viranomaisten valvomaa ja auktorisoimaa edellä kuvatulla tavalla.

Suuri valiokunta korostaa aktiivisen vaikuttamistyön merkitystä Suomen tavoitteiden saavuttamiseksi. Koska direktiivi tullaan hyväksymään määräenemmistöllä ja sen lopullinen sisältö muotoutuu oikeudellisten ja poliittisten kompromissien tuloksena, Suomi ei voi yksin estää direktiivin voimaantuloa tai asettaa sen voimaantulolle ehtoja. Tämän vuoksi on erittäin tärkeitä ja keskeistä, että Suomi etsii ennakkoluulottomasti kumppaneita kantansa tueksi ja pyrkii aktiivisella ja tehokkaalla, mutta rakentavalla toiminnallaan eri foorumeilla varmistamaan kansallisesti tyydyttävän ratkaisun syntymisen.

Koska ehdotus hyväksytään nk. yhteispäätösmenettelyssä yhdessä Euroopan parlamentin kanssa, on tärkeitä, että vaikuttamistyössä huomioidaan myös Euroopan parlamentti. Vaikuttamistyössä on lisäksi tärkeitä tuoda esille se, ettei Suomen tavoitteena ole estää direktiivin tavoitteiden etenemistä niissä maissa, joissa on tarvetta tiukemmalle sääntelylle, vaan hakea poikkeusta oman kansallisen puolustuksensa ja sitä koskevien erityisolosuhteiden turvaamiseen. Suomen on luonnollisesti syytä myös tukea sellaisia muiden maiden neuvottelujen kuluessa esille tuomia kantoja, jotka vähentäisivät direktiiviehdotuksesta Suomelle aiheutuvia muita edellä kuvattuja kielteisiä vaikutuksia.

Suuri valiokunta painottaa, että osana Suomen vaikuttamistyötä on tärkeitä vakuuttaa neuvottelukumppanit siitä, että nykyisen kaltaisen reserviläistoiminnan säilyminen ja tätä toimintaa koskevien erityisolosuhteiden huomioiminen direktiivissä on tosiasiallisesti tarpeen Suomen tärkeiden keskeisten maanpuolustuksellisten turvallisuusetujen kannalta. Lisäksi on tärkeitä tuoda esille se, että Suomen hakema poikkeus ei vaaranna direktiivin tavoitteiden saavuttamista, koska maassamme voimassa olevat tiukkaan valvotut järjestelyt ovat erittäin tehokkaita ja toimiviksi osoittautuneita tapoja estää aseiden kulkeutuminen väriin käsiin.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 16.12.2015

Valiokunnan lausunto SuVL 5/2015 vp

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne-Mari Virolainen kok
varapuheenjohtaja Anne Louhelainen ps
2. varapuheenjohtaja Tytti Tuppurainen sd
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Simon Elo ps
jäsen Sari Essayah kd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Emma Kari vihr
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Jari Leppä kesk
jäsen Sanna Marin sd
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Mika Niikko ps
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Ville Tavio ps
jäsen Sampo Terho ps
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
varajäsen Tuomo Puumala kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Anna Sorto